

Motion till riksdagen 2018/19:2721

av **Solveig Zander (C)**

Vård av anhörig med närståendepenning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka riskfaktorer vid dubbel arbetsbörda för personer som vårdar en svårt sjuk närstående, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Försäkringskassan redovisade en rapport tidigare under hösten där det framgick att kvinnor till skillnad mot män tar ut fler dagar med närståendepenning. Antalet som tar ut närståendepenning ökar bland både kvinnor och män. 70 procent av de som tar ut ersättningen är kvinnor, i åldrarna mellan 45 och 55. De som har rätt att ta ut denna ersättningsform är nära anhöriga eller närstående såsom vänner eller grannar och personen ska vårdas i sitt hem. Det är den som vårdas som pengarna tillhör och det betyder att det kan vara flera som delar på vårdansvaret. Normalt kan ersättningen betalas ut i högst 100 dagar och den ska motsvara vårdarens sjukpenningnivå. Närståendepenning betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning beroende på hur stor del av arbetstiden vårdaren behöver avstå ifrån.

Syftet med ersättningen är att skapa ekonomisk trygghet, och den ska fungera som ett komplement till samhällets insatser när den sjukes liv är påtagligt i fara. Det gäller alltså vid mycket svåra sjukdomstillstånd.

Rapporten visar att sedan ersättningen infördes har antalet som använt den ökat varje år. Trots att det är möjligt för flera att dela på närståendepenningen är det nästan uteslutande en person som gör det. Av Försäkringskassans rapport framgår att det 1996 var 6 500 personer som fick närståendepenning och 2017 var det 17 200. Antalet personer som vårdats av en person har under samma jämförelseår ökat från 5 300 till 14 700. Av dessa är alltså bara 30 procent män.

Andelen av de som är sjuka och vårdas av en person som får närståendepenning har ökat. Åldern för den vårdade har höjts då 76 procent är över 65 år. Andelen 75 år och äldre är i dag 51 procent. Med tanke på att de flesta som vårdar och får närståendepenning är nära anhöriga finns anledning att fundera över vad det innebär för vårdaren.

Det framkommer också i rapporten att en majoritet av de som får närståendepenning och vårdar föräldrar har förlorat arbetsinkomst kopplad till vården.

Hur förmånen närståendepenning nyttjas av kvinnor och män visar på och tydliggör att kvinnor och män har skilda livssituationer. Tiden och det ansvar som läggs ned på att ta hand om och vårda andra utförs av kvinnor.

Dubbel arbetsbörda har visat sig vara en riskfaktor för sjukfrånvaro när det gäller kvinnor som tar stort ansvar för barn och hushåll samtidigt som de har ett heltidsarbete. Det är hög tid att undersöka riskfaktorer för förvärvsarbetande personer som under längre tid vårdar en svårt sjuk närstående. Om det är så, trots att fler tar ut ersättningen, att få känner till förmånen med närståendepenning måste dessa informeras. Kan det vara så att fler skulle kunna ta del av detta trygghetssystem kan det vara något som skulle minska kvinnors sjukfrånvaro som ökar och ökar. Det finns mycket stor anledning till fördjupad kunskap och fakta om kvinnors sjukfrånvaro i relation till vård av anhöriga.

Solveig Zander (C)